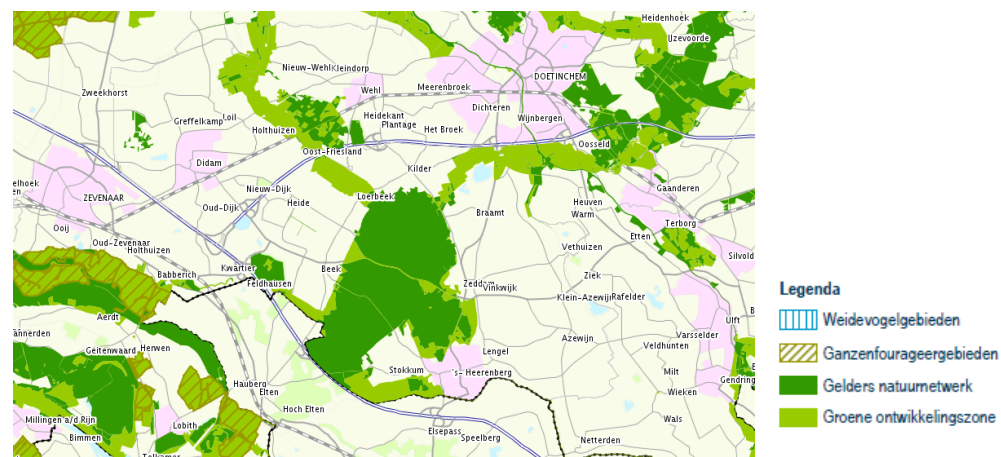

Bijlage 5: Kernkwaliteiten GNN en GO

Bijlage 5: Kernkwaliteiten Gelders Natuurnetwerk, groene ontwikkelingszone en waardevol landschap

GNN en GO volgens Ontwerp Actualisatieplan Omgevingsvisie d.d. 9 december 2014

Zoekgebieden nieuwe natuur Ontwerp Actualisatieplan Omgevingsvisie d.d. 9 december 2014

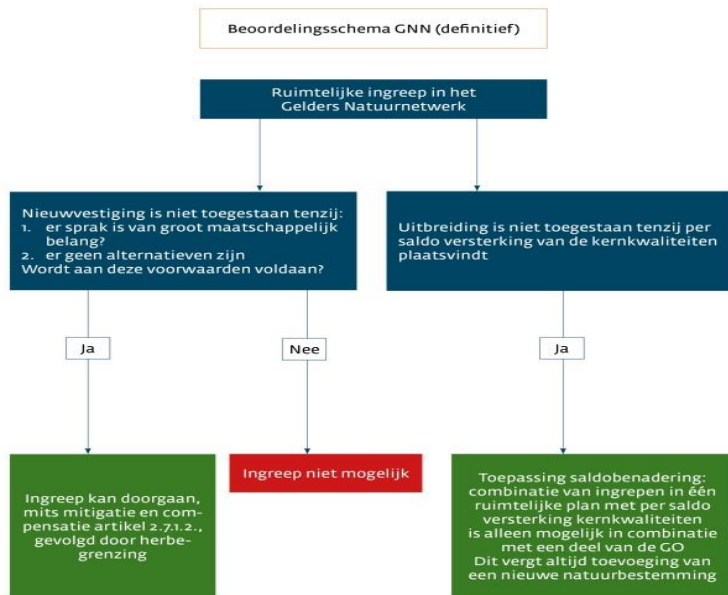
Gelders Natuurnetwerk

Vanuit het provinciaal beleid wordt gestreefd naar een compact en hoogwaardig stelsel van onderling verbonden natuurgebieden en naar behoud en versterking van de kwaliteit van het landschap.

Om de biodiversiteit nu en voor toekomstige generaties Gelderlanders veilig te stellen, beschermt de provincie het Gelders Natuurnetwerk. Het Gelders Natuurnetwerk is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang. Het Gelders Natuurnetwerk vormt de groene ruggengraat van het Gelders landschap. Dit is het 'langzame' landschap waar natuurlijke processen regeren en waar mensen zich verbonden weten met de natuur. Dit Gelders Natuurnetwerk bestaat uit alle terreinen met een natuurbestemming binnen de voormalige EHS en bevat tevens een [Zoekgebied nieuwe natuur](#) van 7.300 hectare, voor 5.300 hectare nog te realiseren nieuwe natuur. Een groot deel van de Gelderse natuurgebieden is internationaal beschermd: de [Natura 2000-gebieden](#). Juist in deze gebieden moet de biodiversiteit worden behouden of verbeterd. De provincie geeft in het natuurbeleid prioriteit aan het behalen van de Natura 2000-doelen in de Natura 2000-gebieden. Het [Gelders Natuurnetwerk](#) en de [Groene Ontwikkelingszone](#) vervullen daarnaast een belangrijke rol bij het behoud van de biodiversiteit. De [Ecologische verbindingzones](#) maken voor een klein deel uit van het Gelders Natuurnetwerk. Voor het behoud en de versterking van de biodiversiteit in Gelderland streeft de provincie naar het opheffen van versnippering en een goede aansluiting tussen het Natuurnetwerk en het Duitse Biotopverbund.

De provincie wil de natuur van het Gelders Natuurnetwerk beschermen tegen aantasting en heeft daarom regels opgenomen in de Omgevingsverordening. Centraal staat de bescherming van de [kernkwaliteiten](#). De kernkwaliteiten bestaan uit bestaande natuurwaarden, uit nog te ontwikkelen potentiële waarden en de omgevingscondities zoals [stilte](#).

Voor bestaande functies zijn er beperkte ontwikkelingsmogelijkheden, namelijk de gevallen waarbij er geen reële alternatieven zijn voor verplaatsing van een functie buiten het GNN. De provincie stelt dan de voorwaarde om een natuurinclusief plan te maken om bestaande natuurwaarden te versterken. Randvoorwaarde is dat de [kernkwaliteiten](#) van de (nog te ontwikkelen) natuurwaarden niet significant worden aangetast. Per saldo moet elke ontwikkeling een verbetering van de kernkwaliteiten in het Gelders Natuurnetwerk opleveren. In dat saldo zijn vergroting van de oppervlakte natuur en versterking van de ecologische samenhang belangrijke randvoorwaarden.

Van een significante aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities is sprake wanneer een ontwikkeling kan leiden tot de volgende effecten:

- Een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die zijn aangewezen voor nieuwe natuur en agrarische natuur;
- Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingszones en tussen de verschillende leefgebieden;
- Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een VVGB is vereist en die als zodanig worden genoemd in de AMvB 'Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en Faunawet';
- Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid)
- Een belemmering voor het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden;
- Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid van het landschap van HEN-wateren;
- Een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantast;
- Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 db wordt overschreden)

Groene Ontwikkelingszone

De Groene Ontwikkelingszone (GO) heeft een dubbele doelstelling. Er is ruimte voor verdere economische ontwikkeling in combinatie met een (substantiële) versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden. In de Groene Ontwikkelingszone is het de ambitie om de natuurdoelen te verbinden met de versterking van het landschappelijke raamwerk en van de landschappelijke karakteristieken. De GO bestaat uit terreinen met een andere bestemming dan bos of natuur die ruimtelijk vervlochten zijn met het [Gelders Natuurnetwerk](#) (GNN). Het gaat vooral om landbouwgrond, maar ook om terreinen voor verblijfs- en dagrecreatie, infrastructuur, woningen en bedrijven. De [Ecologische verbindingzones](#) maken deel uit van de GO, evenals weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden. Enkele weidevogelreservaten maken deel uit van het GNN. Door de samenhang met de aangrenzende en inliggende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerkende natuurwaarden.

In de Groene Ontwikkelingszone gelden de volgende doelstellingen:

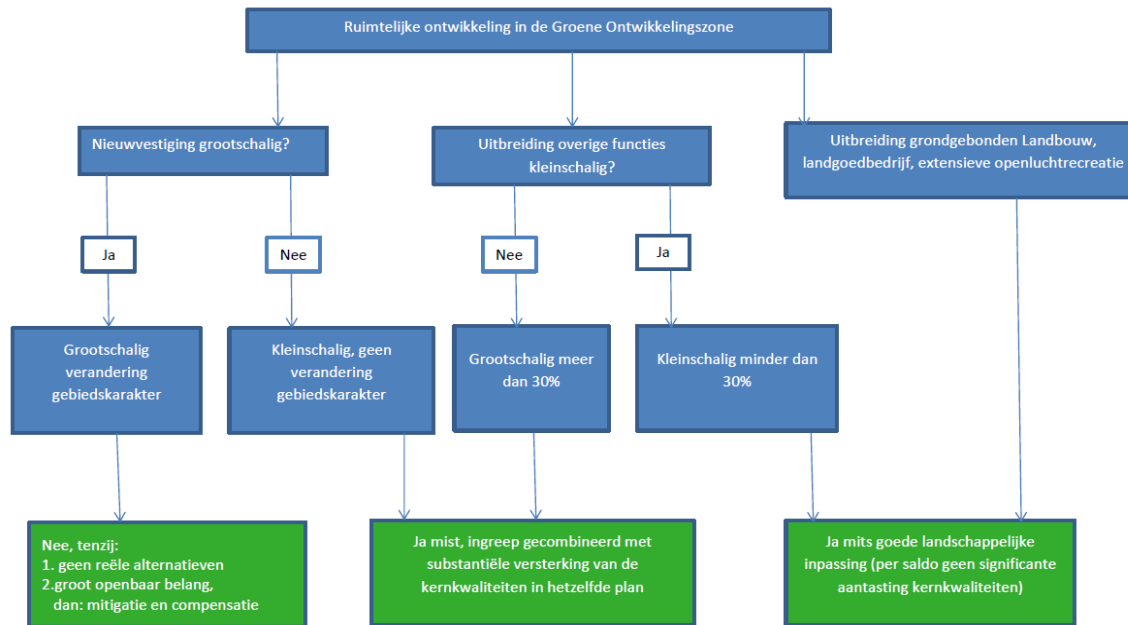
- de [samenhang tussen de natuurgebieden bevorderen](#) en daarmee het Gelders Natuurnetwerk versterken en overgangen tussen natuurbestemmingen en andere functies zoneren;
- ruimte bieden voor de verdere ontwikkeling van functies die hier aanwezig zijn en passen, in het bijzonder de grondgebonden landbouw, het landgoedbedrijf en extensieve openluchtrecreatie;
- kansen bieden voor creatieve functiecombinaties ter versterking van het natuurlijke systeem door een versterking van de kernkwaliteiten van natuur en landschap in combinatie met stedelijke functies waaronder verblijfsrecreatie;
- beschermen van [bos](#);
- specifieke weidevogel- en ganzenfoerageergebieden beschermen.

De kernkwaliteiten zijn:

- de samenhang met aangrenzende natuurgebieden;
- de aanwezige en nog te ontwikkelen natuurwaarden (in het bijzonder de ecologische verbindingzones);
- de landschappelijke, cultuurhistorische, geomorfologische en archeologische waarden;
- de abiotische kwaliteiten [stilte](#), donkerte, openheid en 'rust' (omgevingscondities).

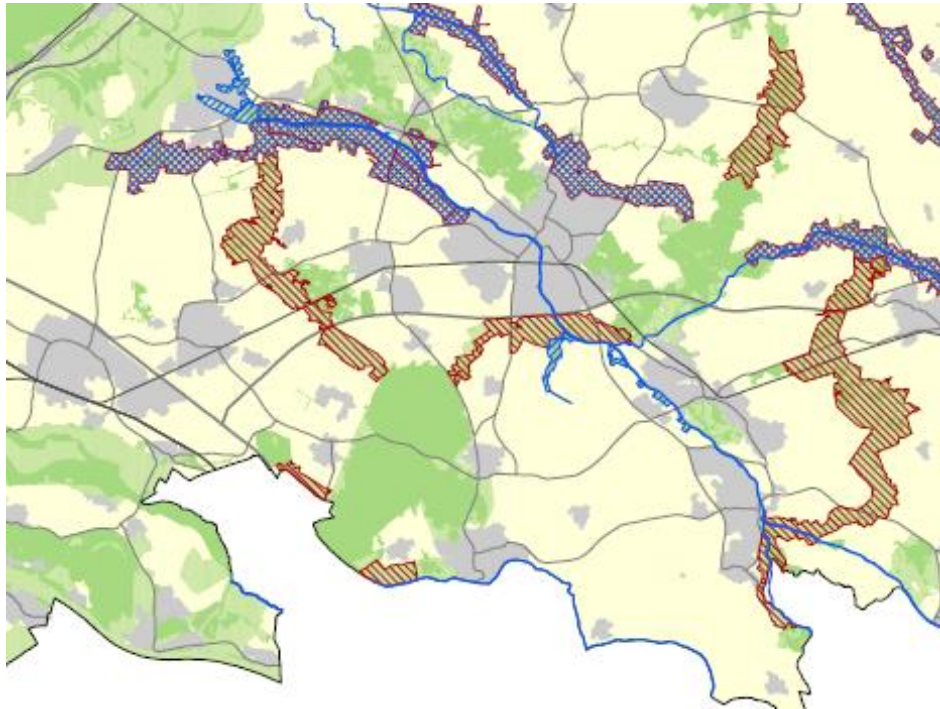
Een beperkte uitbreiding (tot 30 procent) van een bestaande functie kan in een bestemmingsplan worden toegestaan, indien is aangetoond en verzekerd dat de betreffende activiteit landschappelijk wordt ingepast en de kernkwaliteiten per saldo versterkt. In het algemeen zal een goede landschappelijke inpassing op de plek van de ingreep volstaan. Indien daarmee de kernkwaliteiten nog onvoldoende kunnen worden versterkt is een vorm van verevening de aangewezen weg om op een positief saldo uit te komen. Bij de beoordeling van de effecten op kernkwaliteiten in de GO is het van belang dat de oppervlakte en ecologische samenhang niet worden aangetast dan wel substantieel worden versterkt. Daar waar het geluidbelasting, licht en verstoring van rust betreft, kan het voorkomen dat bij uitbreiding van een functie een beperkte toename niet te vermijden is. Hoewel uitgangspunt is dat die beperkte aantasting zo veel mogelijk wordt voorkomen kan - in gevallen waarin dit niet mogelijk blijkt - door een toename in oppervlakte natuur en verbetering van de ecologische samenhang toch een positief saldo worden bereikt.

Afwegingskader voor Ruimtelijke ontwikkelingen in de Groene Ontwikkelingszone

Ecologische verbindingzones (EVZ's)

De ecologische verbindingzones zijn een bijzonder onderdeel van de kernkwaliteiten van GNN en GO. Zij moeten voor een deel nog in de Groene Ontwikkelzone worden gerealiseerd. Dit zijn multifunctionele zones, die met verschillende middelen gerealiseerd worden. De inrichtingsmodellen die onderdeel zijn van de kernkwaliteiten zijn daarvoor richtinggevend.

- Natte verbindingzone
- Nat-droge verbindingzone
- Droge verbindingzone
- Gelders natuurnetwerk
- Groene ontwikkelingszone

Natte landnatuur

Natte natuurgebieden behoren tot de mooiste en waardevolste natuurgebieden van Gelderland. Dit zijn de schatkamers van de biodiversiteit.

De hydrologische condities worden in deze gebieden afgestemd op de vereisten van de ecosystemen.

De waterhuishoudkundige functie 'natte natuur' geldt voor bestaande terreinen waarvan meer dan 50% van het areaal bestaat uit natte natuur. De inrichting en het beheer van het waterhuishoudkundige systeem zijn voor natte landnatuur gericht op:

- realisatie van de water- en milieuecondities volgens de natte natuurdoeltypen zoals opgenomen in de kernkwaliteiten van het Gelderse Natuurnetwerk en de Groene Ontwikkelingszone;
- het veiligstellen en zo mogelijk ontwikkelen van de landnatuur en minstens het handhaven van de huidige waterhuishoudkundige situatie - dit betekent minimaal een 'stand still' van de huidige gemiddelde grondwaterstand;
- het beperken van nadelige effecten van grondwateronttrekkingen en het optimaliseren van ontwatering en afwatering in de omgeving;
- het afstemmen van het oppervlaktewaterbeheer in de natuurgebieden en wateren en in de omgeving daarvan, op de natuurwaarden en doelen;
- het bewerkstelligen van een minimale nadelige invloed van menselijk handelen op de kwaliteit en kwantiteit van het grond- en oppervlaktewater.

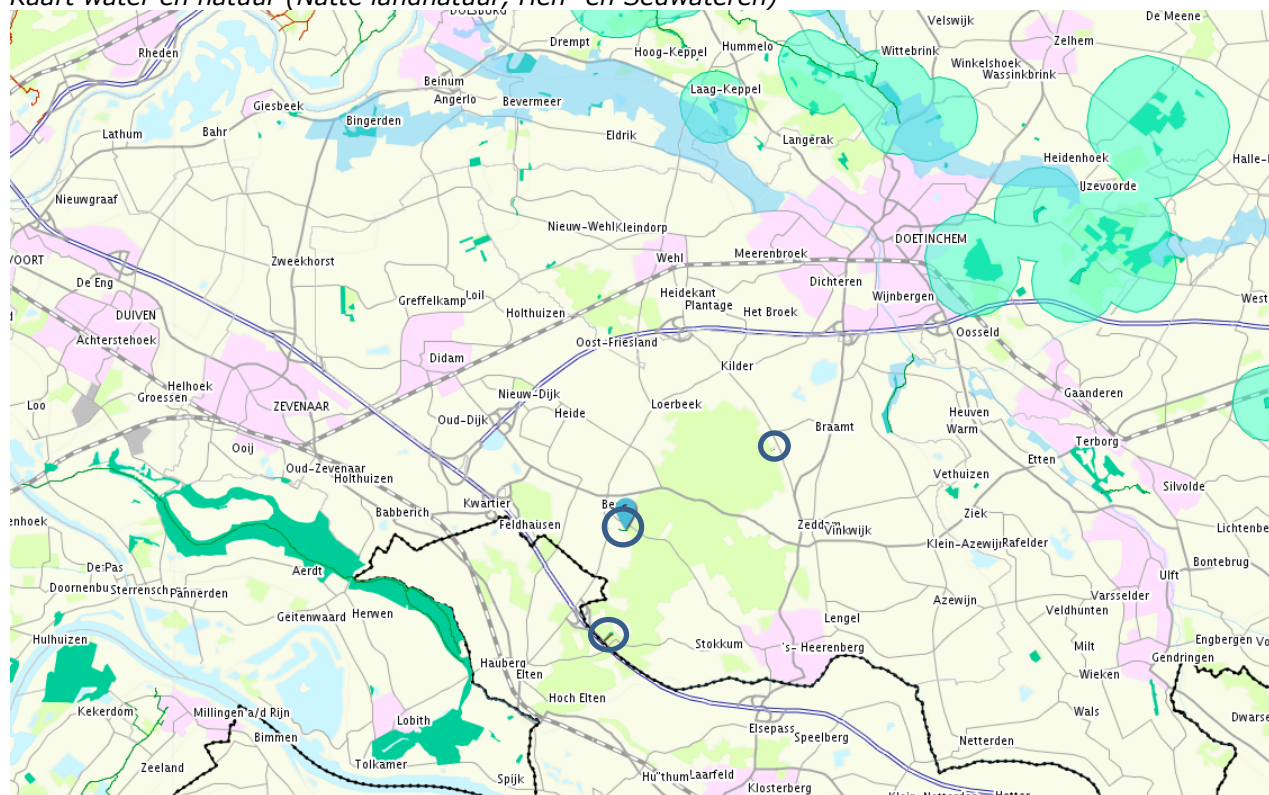
Het gewenste grond- en oppervlaktewaterbeheer in deze gebieden kan van geval tot geval verschillen en vraagt een uitwerking via een GGOR-traject (GGOR= Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regiem).

Beschermingszones zijn nodig waar natuurgebieden binnen het Gelders natuurnetwerk beïnvloed kunnen worden vanuit aangrenzende landbouwgronden. Ze zijn ook nodig bij zeer waardevolle kwetsbare natuurgebieden buiten het Gelders Natuurnetwerk, voor zover gelegen binnen de Groene Ontwikkelingszone.

De functie 'beschermingszone natte landnatuur' is een dubbelfunctie, bijvoorbeeld samen met de functie landbouw. Deze dubbelfunctie geldt in de zone rondom natuurgebieden binnen de EHS met meer dan 75% natte natuur. In die zones wordt rekening gehouden met de kwaliteit, waterstand en stroming van het grond- en oppervlaktewater met het oog op de natuurwaarden en -doelen van het nabijgelegen natuurgebied. Inrichting en beheer van het waterhuishoudkundige systeem zijn mede gericht op:

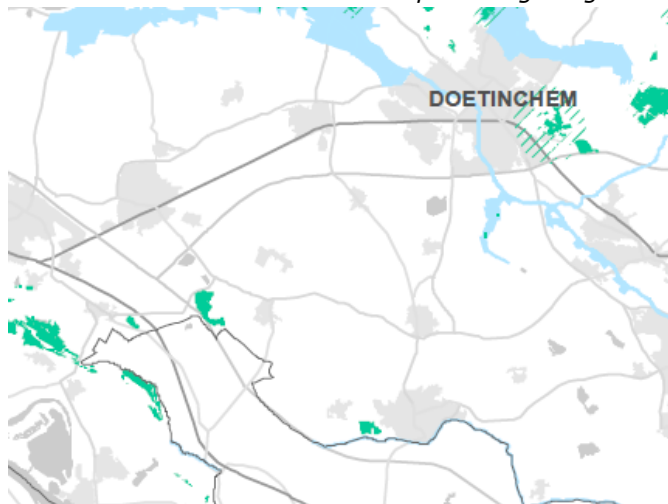
- peilbeheer en het bepalen van de maximale omvang van grondwateronttrekkingen zo dat de (benedenstrooms gelegen) natte natuur veiliggesteld is;
- minimale nadelige invloed van menselijk handelen op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater;
- het uitsluiten van nadelige effecten van grondwateronttrekkingen en oppervlaktewaterbeheer in de omgeving van de aangewezen gebieden;
- het afstemmen van het oppervlaktewaterbeheer in de natuurgebieden en wateren en in de omgeving daarvan op de natuurwaarden en -doelen.

Kaart water en natuur (Natte landnatuur, Hen- en Sedwateren)

Binnen de gemeente Montferland zijn een aantal Hen- en Sedwateren gelegen ('t Peeske in Beek, de Spreng (stuwwalbeek) tegen de landsgrens met Duitsland en ter hoogte van Hooglandseweg bij Braamt). De wateren zijn opgenomen binnen het GNN.

Als onderdeel van het Actualisatieplan Omgevingsvisie worden enkele nieuwe gebieden aan de Natte landnatuur toegevoegd.

HEN-wateren (wateren met het hoogste ecologisch niveau)

In HEN-wateren komen zeldzame tot zeer zeldzame soorten voor en de ecologische processen zijn er het meest natuurlijk. Deze wateren stellen hoge eisen aan met name morfologie, waterkwaliteit, watervoerendheid en stroming.

De inrichting en het beheer van het waterhuishoudkundige systeem is voor de

HEN-wateren gericht op:

- het veiligstellen en ontwikkelen van de abiotische en biotische kwaliteit conform de streefbeelden uit de Waterwijzers voor HEN-wateren en de doeltypen uit de kernkwaliteiten van het Gelderse Natuurnetwerk;
- het minstens handhaven van de huidige waterhuishoudkundige situatie. Dit betekent ten minste 'standstill' van het totaalbeeld van de huidige situatie;
- het uitsluiten van nadelige effecten op waternatuur van het oppervlaktewaterbeheer en het grondwaterbeheer bovenstrooms en in de omgeving van de aangewezen wateren;
- het afstemmen van het oppervlaktewaterbeheer in en bovenstrooms van deze waardevolle wateren en in de omgeving daarvan op de natuurwaarden en doelen;
- het bewerkstelligen van een minimale nadelige invloed van menselijk handelen op de ecologie, kwaliteit en kwantiteit van het oppervlaktewater en grondwater (voor zover relevant);
- het realiseren van de waterkwaliteit in de HEN-wateren behorend bij de kernkwaliteit natuur, streefbeeld of doeltype;
- het herstel met aandacht voor behoud van aanwezige cultuurhistorische waarden in en/of directe nabijheid van deze wateren.

SED-wateren (wateren met een specifiek ecologische doelstelling)

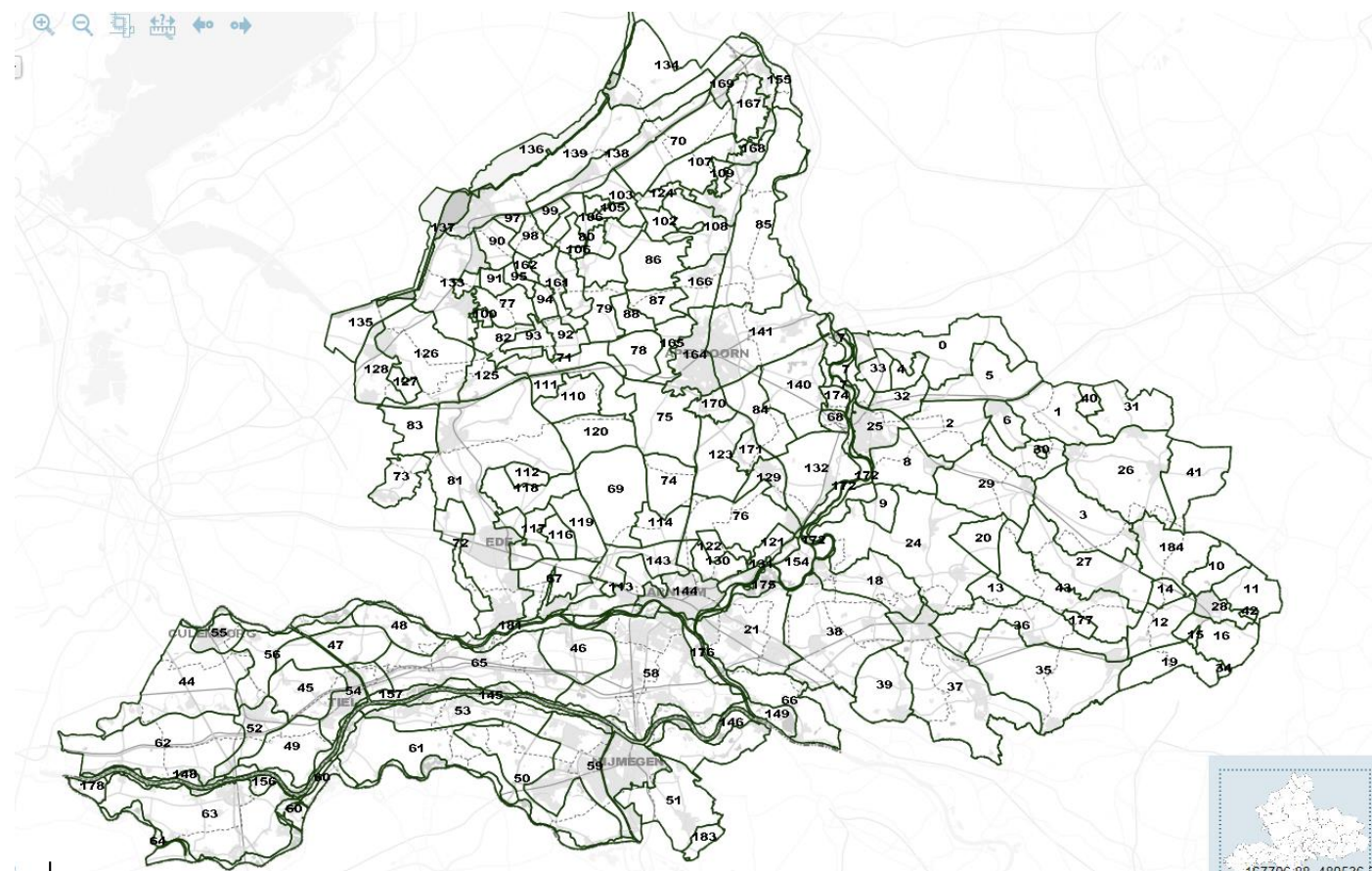
Deze wateren stellen hoge eisen aan met name morfologie, waterkwaliteit, watervoerendheid en stroming. De inrichting en het beheer van het waterhuishoudkundige systeem is voor de SED-wateren gericht op:

- het veiligstellen en ontwikkelen van de abiotische en biotische kwaliteit conform de streefbeelden uit de Waterwijzers voor SED-wateren en de doeltypen uit de kernkwaliteiten van het Gelderse Natuurnetwerk en de Groene Ontwikkelingszone;
- het minstens handhaven van de huidige waterhuishoudkundige situatie. Dit betekent ten minste 'standstill' van het totaalbeeld van de huidige situatie;
- het uitsluiten van nadelige effecten op waternatuur van het oppervlaktewaterbeheer en het grondwaterbeheer bovenstrooms en in de omgeving van de aangewezen wateren;
- het afstemmen van het oppervlaktewaterbeheer in en bovenstrooms van deze waardevolle wateren en in de omgeving daarvan op de natuurwaarden en doelen;
- het bewerkstelligen van een minimale nadelige invloed van menselijk handelen op de ecologie, kwaliteit en kwantiteit van het oppervlaktewater en grondwater (voor zover relevant);
- het realiseren van de waterkwaliteit in de SED-wateren behorend bij de kernkwaliteit natuur, streefbeeld of doeltype;
- het herstel met aandacht voor behoud van aanwezige cultuurhistorische waarden in en/of directe nabijheid van deze wateren.

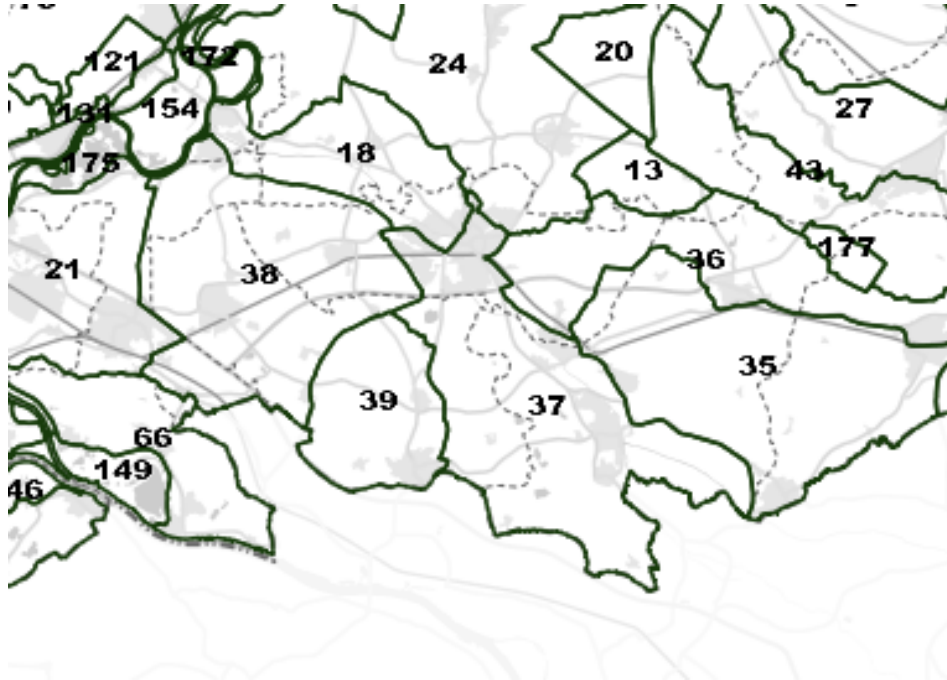
Kernkwaliteiten en omgevingscondities deelgebieden

De kernkwaliteiten zijn per deelgebied gespecificeerd.

Naast gebied specifieke kernkwaliteiten zijn er ook algemene kernkwaliteiten. Hiertoe behoren ook de milieucondities, die de voorwaarde vormen voor het voortbestaan van de natuur, de ecologische samenhang, de stilte, donkerte de openheid en de rust. Nieuwe plannen en projecten mogen geen verslechtering van de milieucondities veroorzaken.

Deelgebieden kernkwaliteiten in Gelderland

Montferland bevindt zich al dan niet gedeeltelijk binnen de deelgebieden 18, 38, 38 en 39

18 Landgoederen Hummelo - Keppel en Oude IJssel

Kernkwaliteiten deelgebied natuur en landschap

- Kleinschalig kampen- en rivierenlandschap met vroegere heide, boslandschap en broekontginning; landgoederen met deels oud bos, restanten schraalland en heide; veel gradiënten tussen rivier en zandlandschap van de rivierduinen
- Parel/A-locatie bos: Heekenbroek: gevarieerd bosgebied op oude rivierleem met stroomruggen en geulen; op de stroomruggen staat vochtig wintereiken-beukenbos, op nattere delen staat kamperfoelieerijk eiken-haagbeukenbos en elzenrijk essen-iepenbos; voor een deel bestaat het bos uit hakhout op rabatten; veel karakteristieke bossoorten
- Parel Ven op Hagen: door grondwater gebufferd ven in de Kruisbergse Bossen met zeldzame planten; ook voor amfibieën, w.o. de knoflookpad van belang
- De evz Oude IJssel-west verbindt dit gebied met het IJsseldal en naar het oosten met Duitsland
- leefgebied das
- leefgebied otter
- leefgebied steenuil
- leefgebied kamsalamander
- cultuurhistorische waarden van de landgoederen, oude ontginningen en kavelpatronen, hakhout, houtwallen, singels, heide en ven en boerderijen
- abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir
- ecosysteemdiensten: recreatie, drinkwater
- alle door de Flora- en faunawet of Natuurbeschermingswet beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied

Aardkundige waarden

+: Rivierland van de Oude IJssel; Rivierduincomplex bij Doetinchem

Waardevol open gebied of verkaveling

+

Parel

+

Natte landnatuur

+

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling)

- ontwikkeling oude, natte en droge, arme en rijkere bossen met bijbehorende flora en fauna
- ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden, heide en schrale graslanden
- ontwikkeling ecologische verbinding Oude IJssel-west met natuurlijkere oevers voor de Oude IJssel, (riet)moerassen, poelen, natte graslanden en singels en hagen, etc.
- ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking N317, N314, N330, N814 en N338
- ontwikkeling biotopen voor vogels van bossen, moerassen en cultuurgronden
- ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën, poelen
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen (bijv. parken, kastelen, andere landgoedelementen, grafheuvels, hessenweg, ontginningen, houtwallen) en beheersvormen
- ontwikkeling houtproductie en andere ecosysteemdiensten

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone

- ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden, heide en schrale graslanden
- ontwikkeling ecologische verbinding Oude IJssel-west met natuurlijkere oevers voor de Oude IJssel, (riet)moerassen, poelen, natte graslanden en singels en hagen, etc.
- ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking N317, N314, N330, N814 en N338
- ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden, heide en schrale graslanden
- ontwikkeling biotopen voor vogels van bossen, moerassen en cultuurgronden
- ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën, poelen
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen (bijv. parken, kastelen, andere landgoedelementen, grafheuvels, hessenweg, ontginningen, houtwallen) en beheersvormen
- ontwikkeling houtproductie en andere ecosysteemdiensten

Ecologische verbindingen met evz-model

- Oude IJssel-west (IJssel - Duitsland): rietzanger, winde
- Bingerden - Oude IJssel: kamsalamander, das

37 Oude IJssel

Kernkwaliteiten deelgebied natuur en landschap

- oud industrielandchap langs de Oude IJssel en grootschalig broekontginningslandschap bij Azewijn en langs de Aa-strang; rivierduinen bij Gendringen (Engbergen); goeddeels bekaide rivieren
- De evz Oude IJssel-oost verbindt dit gebied met de IJssel en de Veluwe en naar het zuiden met Duitsland; modellen: das (in het zuiden), rietzanger (in het noorden) en winde
- de landgoederen De Kemnade/Waalse Water, Wisch en Landfort en de rivierduinen en uiterwaarden bij Engbergen zijn belangrijke schakels in de doorgaande groene lijn van de Oude IJssel
- de open ruimte ten zuiden van de A18 wordt ontwikkeld tot evz tussen Montferland en Slangenburg; model das
- De Wildt/Grenskanaal verbindt de Rijnstrangen met de Hetter (Duits N2000-gebied) en voedt de Rijnstrangen met schoon water
- leefgebied steenuil
- leefgebied kamsalamander
- industrieel erfgoed
- rivierduin bij Engbergen en bij Doetinchem
- zicht op Montferland
- cultuurhistorische en landschappelijke waarden van de beken, oude ontginningen en kavelpatronen, hakhout, houtwallen, singels en boerderijen
- abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir
- ecosysteemdiensten: recreatie, drinkwater
- alle door de Flora- en faunawet of Natuurbeschermingswet beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied

Aardkundige waarden

+ : Oude kleigronden van de Oude IJssel; Rivierduincomplex bij Doetinchem; Rivierlandschap bij Gendringen

Waardevol open gebied of verkaveling

+

Parel

-

Natte landnatuur

+

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling)

- ontwikkeling moerassen langs de rivier met bijbehorende flora en fauna
- ontwikkeling van Engbergen en omgeving tot gevarieerd natuurgebied met droge en natte bossen, graslanden, moeras en open water
- ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden en schrale graslanden
- ontwikkeling ecologische verbinding Oude IJssel-oost met natuurlijkere oevers voor de Oude IJssel, poelen, natte graslanden en moerasjes, opgaande landschapselementen, etc.
- ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking A18-N18, N316, N317 en N335
- ontwikkeling biotopen voor vogels van bossen, moerassen en cultuurgronden
- ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen (bijv. landgoedelementen, ontginningen, houtwallen) en beheersvormen
- ontwikkeling ecosysteemdiensten

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone

- ontwikkeling bosranden en singels en overgangen naar cultuurgronden en schrale graslanden
- ontwikkeling ecologische verbinding Oude IJssel-oost met natuurlijkere oevers voor de Oude IJssel, poelen, natte graslanden en moerasjes, opgaande landschapselementen, etc.
- ontwikkeling ecologische verbinding Montferland - Slangenburg met opgaande landschapselementen, zoals heggen, hagen, singels en kleine bosjes, etc.
- ontwikkeling ecologische verbinding Grenskanaal - De Wildt met natuurlijke oevers, moerasjes, poelen, etc.
- ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking A18-N18, N316, N317 en N335
- ontwikkeling biotopen voor vogels van bossen, moerassen en cultuurgronden
- ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen (bijv. landgoedelementen, ontginningen, houtwallen) en beheersvormen
- ontwikkeling ecosysteemdiensten

Ecologische verbindingen met evz-model

- Oude IJssel Oost (Duitsland - IJssel): das, rietzanger, winde 14. Montferland - Slangenburg: das 16. De Wildt/Grenskanaal: winde

38 De Liemers oost

Kernkwaliteiten deelgebied natuur en landschap

- Heideontginnings- kampen- en essenlandschap in het oosten; kom- en broekontginningen in het westen; dicht en kleinschalig in het oosten, steeds opener naar het westen; overgangen naar Montferland en het Rijnstrangengebied
- Parel/A-locatie bos: De Bijvanck: landgoed met oude boslocatie met waardevolle bossen van rijkere bodems met bossoorten als bosanemoon en boszegge (*Van de 15 bosplanten van de rode lijst dien in 1949 in de Bijvanck voorkwamen, waren er in 1992 nog slechts 8 aanwezig. De kwaliteit van het bos is dus achteruit gegaan. De belangrijkste oorzaak is de regionale grondwaterstandsverlaging door de ruilverkaveling en de nabijheid van zandwinplassen. Naast verdroging speelt eutrofiering een rol bij de achteruitgang. Voor een groot deel bestaat de Bijvanck uit niet-inheemse boomsoorten*).
- Het terugdringen van de verdroging is de belangrijkste maatregel voor behoud en herstel van de kwaliteiten. Daarnaast is het terugdringen van de eutrofiering en het verwijderen van niet inheemse bomen van belang;
- Parel: Kwartierse Dijk: smalle, kronkelige dijk met zeer rijk stroomdalgrasland met vele zeldzame soorten; mogelijk leefgebied knoflookpad
- Parel/A-locatie bos: Bosslag: eeuwenoud op oude rivierklei met overgangen naar zandiger gedeelten; het eiken-haagbeukenbos is het meest waardevol (*Het bos bestaat uit 4 los van elkaar gelegen percelen. Sinds de jaren '50 is de grondwaterstand met 60 cm gedaald. Voor een deel bestaat het bos uit exoten. Om de kwaliteiten van het bos veilig te stellen zullen anti-verdrogingsmaatregelen en areaalvergroting moeten plaatsvinden. Exoten moeten uit het bos worden verwijderd*).
- De evz Bingerden - Keppel en evz Veluwe - Montferland verbinden de Veluwe met Montferland en Duitsland: modellen das, kamsalamander (in het noorden); deze verbinding is tevens klimaatcorridor Veluwe - Eiffel (stuwwalcorridor)
- leefgebied das
- leefgebied steenuil
- cultuurhistorische waarden van de landgoederen, oude ontginningen en kavelpatronen, hakhout, houtwallen, singels, en boerderijen
- abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir
- ecosysteemdiensten: recreatie, drinkwater, waterberging
- alle door de Flora- en faunawet of Natuurbeschermingswet beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied

Aardkundige waarden

+ : Nieuw Wehl

Waardevol open gebied of verkaveling

+

Parel

+

Natte landnatuur

+

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling)

- ontwikkeling oude, natte en droge bossen met bijbehorende flora en fauna
- ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden en schrale graslanden
- ontwikkeling ecologische verbinding Bingerden - Keppel met poelen, natte graslanden en moerasjes, opgaande landschapselementen, etc.
- ontwikkeling ecologische verbinding Veluwe - Montferland met hagen, bosjes, boomgaardjes en graslanden
- ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking A12, A18, N335, N336, N812, N335, N316, N813 en N814
- ontwikkeling biotopen voor vogels van bossen, moerassen en cultuurgronden
- ontwikkeling biotopen voor vissen, reptielen en amfibieën
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen (bijv. parken, kastelen, andere landgoedelementen, ontginningen, houtwallen) en beheersvormen
- ontwikkeling houtproductie en andere ecosysteemdiensten

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone

- ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden en schrale graslanden
- ontwikkeling ecologische verbinding Oude IJssel-west met natuurlijkere oevers voor de Oude IJssel, poelen, natte graslanden en moerasjes, opgaande landschapselementen, etc.
- ontwikkeling ecologische verbinding Montferland-noord met hagen, bosjes, boomgaardjes en graslanden
- ontwikkeling ecologische verbinding Montferland-west met hagen, bosjes, boomgaardjes en graslanden
- ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking A12, A18, N335, N336, N812, N335, N316, N813 en N814
- ontwikkeling biotopen voor vogels van bossen, moerassen en cultuurgronden
- ontwikkeling biotopen voor vissen, reptielen en amfibieën
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen (bijv. parken, kastelen, andere landgoedelementen, ontginningen, houtwallen) en beheersvormen
- ontwikkeling houtproductie en andere ecosysteemdiensten

Ecologische verbindingen met evz-model

- Montferland Noord (Reichswald Duitsland - Montferland - IJssel- Veluwe): das 15. Montferland - Bijvanck (Montferland - Rijnstrangen): das
- Oude IJssel-west (IJssel - Winterswijk - Duitsland): das, kamsalamander, rietzanger, winde

39 Montferland

Kernkwaliteiten deelgebied natuur en landschap

- Beboste stuwwal met krans van essen en dorpen;
- Parel/A-locaties bos: Bergher Bos: uitgestrekt oud bos op stuwwalbodern; een deel (Dassenboomse Hout) met veel wintereik; ook bijzondere mossen, die alleen in uitgestrekte bossen kunnen voorkomen; rijke fauna van vogels zoogdieren (boommarter, das); heiderestanten belangrijk voor reptielen (o.a. zandhagedis, hazelworm en gladde slang). *De rijk geschakeerde structuur (gave eenheid met bossen op de hoogste delen van de stuwwal en akkers op de stuwwalrand) geeft veel mogelijkheden voor kleinschalige natuurontwikkeling in combinatie met landschapsherstel en agrarisch natuurbeheer. De waarde van de grote eenheid ligt in het op grote schaal kunnen afspelen van spontane bosprocessen en het voorkomen van bijbehorende soorten. Voor Montferland gaat het om de natuurdoeltypen droog bos van arme gronden, droog bos van lemige grond, bronbos en reservaaatsakker.*
- Parel 't Peeske: het Peeske is een uniek bronbos aan de westkant van de stuwwal (*Het bos is klein en kwetsbaar en kent een hoge recreatiedruk. Geleiding van recreatie is hier van belang.*)
- De evz Veluwe - Montferland en evz Montferland - Bijvanck verbinden dit gebied naar het westen met de Rijn en de Rijnstrangen, naar het noorden met de Veluwe en naar het zuiden met Duitsland: model das; deze verbinding is tevens klimaatcorridor Veluwe - Eiffel (stuwwalcorridor)
- De Wildt/Grenskanaal verbindt de Rijnstrangen met de Hetter (Duits N2000-gebied) en voedt de Rijnstrangen met schoon water
- leefgebied das
- leefgebied steenuil
- cultuurhistorische waarden van de landgoederen, motte, torenmolen, oude ontginningen en kavelpatronen, hakhout, houtwallen, singels, en boerderijen
- abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir
- ecosysteemdiensten: recreatie, drinkwater, waterberging
- alle door de Flora- en faunawet of Natuurbeschermingswet beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied

Aardkundige waarden

+: Montferland

Waardevol open gebied of verkaveling

+

Parel

+

Natte landnatuur

+

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling)

- ontwikkeling oude bossen met bijbehorende flora en fauna
- ontwikkeling van heideveldjes, heischrale graslanden met bijbehorende flora en vegetatie en verbindingen daartussen
- ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden, heide en schrale graslanden
- ontwikkeling van de flora en fauna van graanakkers
- ontwikkeling bronnen, sprengen en beken
- ontwikkeling ecologische verbinding Veluwe - Montferland met hagen, bosjes en graslanden
- ontwikkeling ecologische verbinding Montferland - Bijvanck met hagen, bosjes en graslanden
- ontwikkeling ecologische verbinding De Wildt/Grenskanaal met natuurvriendelijke oevers, moerasjes, hagen, bosjes, boomgaardjes en graslanden
- ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking A12, A18, N335, N815 en N316
- ontwikkeling biotopen voor vogels van bossen, moerassen en cultuurgronden
- ontwikkeling biotopen voor vissen, reptielen en amfibieën
- ontwikkeling zichtlijnen van en naar de stuwwal
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen (bijv. parken, kasteel, motte, andere landgoedelementen, grafheuvels, ontginningen, houtwallen) en beheersvormen
- ontwikkeling houtproductie en andere ecosysteemdiensten

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone

- ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden, heide en schrale graslanden
- ontwikkeling ecologische verbinding Veluwe - Montferland met hagen, bosjes en graslanden
- ontwikkeling ecologische verbinding Montferland - Bijvanck met hagen, bosjes en graslanden
- ontwikkeling ecologische verbinding Grenskanaal met natuurvriendelijke oevers, moerasjes, hagen, bosjes, boomgaardjes en graslanden
- ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking A12, A18, N335, N815 en N316
- ontwikkeling biotopen voor vogels van bossen, moerassen en cultuurgronden
- ontwikkeling biotopen voor vissen, reptielen en amfibieën
- ontwikkeling zichtlijnen van en naar de stuwwal
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen (bijv. parken, kasteel, motte, andere landgoedelementen, grafheuvels, ontginningen, houtwallen) en beheersvormen
- ontwikkeling houtproductie en andere ecosysteemdiensten

Ecologische verbindingen met evz-model

- Montferland Noord (Reichswald Duitsland - Montferland - IJssel- Veluwe): das
- Montferland - Bijvanck (Montferland - Rijnstrangen): das
- Grenskanaal (Montferland - Gelderse Poort): das, winde

Kernkwaliteiten waardevolle landschappen:

Waardevolle landschappen zijn gebieden met (inter)nationaal en provinciaal zeldzame of unieke landschapskwaliteiten van visuele, aardkundige en/of cultuurhistorische aard, en in relatie daarmee bijzondere natuurlijke en recreatieve kwaliteiten. De ensemblewaarden van deze gebieden is groot, dat wil zeggen dat de samenhang tussen de verschillende landschapsaspecten groot is.

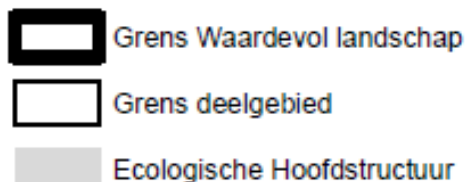
Het ruimtelijk beleid voor waardevolle landschappen is gericht op behoud en versterking van de landschappelijke kernkwaliteiten. Voor de waardevolle landschappen als geheel geldt binnen de voorwaarde dat de kernkwaliteiten worden versterkt en bij in achtneming van het beleid voor functieverandering in het buitengebied een 'ja-mits' benadering voor het toevoegen van nieuwe bouwlocaties en andere ruimtelijke ingrepen.

Binnen de gemeente Montferland is sprake van twee waardevolle landschappen.

1. Waardevol landschap Montferland
2. Waardevol landschap Hummelo en Keppel, Slangenburg

In de onderstaande tabellen is weergegeven wat de kernkwaliteiten van de beide waardevolle landschappen zijn en binnen welke deelgebieden van het waardevol landschap deze kernkwaliteiten aan de orde zijn.

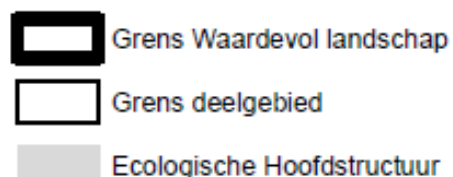
Montferland

deelgebied 1: beboste stuwwalkern
 deelgebied 2: essen op stuwwalhellingen
 deelgebied 3: ring van dorpen en gehuchten

<i>deelgebieden</i>	1	2	3
<i>kernkwaliteiten</i>			
Samenhangende eenheid van hooggelegen stuwwalkern met grootschalig besloten boslandschap met een krans van essen op de hellingen en een ring van dorpen en gehuchten aan de voet	+	+	+
Waardevolle open essen op de flanken van de stuwwal met bouwland		+	
Landschappelijk en cultuurhistorisch waardevol contrast tussen open essen en besloten bosgebied	+	+	
Reliëfrijk en slingerende wegen	+	+	
Zicht vanuit de omgeving op de stuwwal		+	+

Hummelo en Keppel, Slangenburg

deelgebied 1: rivierduinen
 deelgebied 2: open essen
 deelgebied 3: lage gronden langs rivier en beek
 deelgebied 4: oud boerenland
 deelgebied 5: landgoederenlandschap

<i>deelgebieden</i>	1	2	3	4	5
<i>kernkwaliteiten</i>					
rivierduinen met hoge ruggen en veel microrelief	+				
gaven open essen en gave broekgebieden		+	+	+	
afwisseling landgoederen, bouwland, grotere bossen	+				+
karakteristiek verspreide bebouwing van hoeven, landhuizen, gehuchten, dorpen				+	+
overgangen van hooggelegen, kleinschalig naar laaggelegen open landschap			+		
beken, weteringen, oude rivierlopen grotendeels parallel aan Oude IJssel			+	+	

Waardevol landschap 2 Montferland

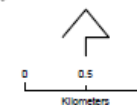
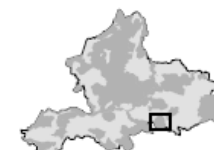
Kaart 4.2

- Grens Waardevol landschap
- Grens deelgebied
- Ecologische Hoofdstructuur

deelgebied 1: beboste stuwwalkern
 deelgebied 2: essen op stuwwalhellingen
 deelgebied 3: ring van dorpen en gehuchten

kernkwaliteiten	deelgebieden		
	1	2	3
Samenhangende eenheid van hooggelegen stuwwalkern met grootschalig besloten boslandschap met een krans van essen op de hellingen en een ring van dorpen en gehuchten aan de voet	+	+	+
Waardevolle open essen op de flanken van de stuwwal met bouwland		+	
Landschappelijk en cultuurhistorisch waardevol contrast tussen open essen en besloten bosgebied	+	+	
Reliëfrijk en slingerende wegen	+	+	
Zicht vanuit de omgeving op de stuwwal	+	+	

Dienst: REW
 Afdeling: RO/ARB
 Bron: provincie Gelderland

Auteur: P. Thissen
 Vormgever: GEO/RC
 Datum: 01-04-2005

Waardevol landschap 1 Hummelo en Keppel, Slangenburg

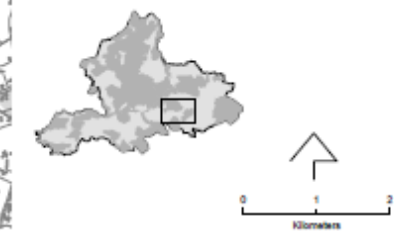
Kaart 4.1

- Grens Waardevol landschap
- Grens deelgebied
- Ecologische Hoofdstructuur

- deelgebied 1: rivierduinen
- deelgebied 2: open essen
- deelgebied 3: lage gronden langs rivier en beek
- deelgebied 4: oud boerenland
- deelgebied 5: landgoederenlandschap

	deelgebieden				
	1	2	3	4	5
Kernkwaliteiten					
rivierduinen met hoge ruggen en veel microreëf	+				
gaven open essen en gave broekgebieden		+	+	+	
afwisseling landgoederen, bouwland, grotere bossen	+				+
kenmerkend verspreide bebouwing van hoeven, landhuizen, gehuchten, dorpen				+	+
overgangen van hooggelegen, kleinschalig naar laaggelegen open landschap			+		
beken, weteringen, oude rivierlopen grotendeels parallel aan Oude IJssel			+	+	

Dienst: REW
 Afdeling: RDIARS
 Bron: provincie Gelderland

Auteur: P. Thissen
 Vormgever: GEOWIC
 Datum: 01-04-2006

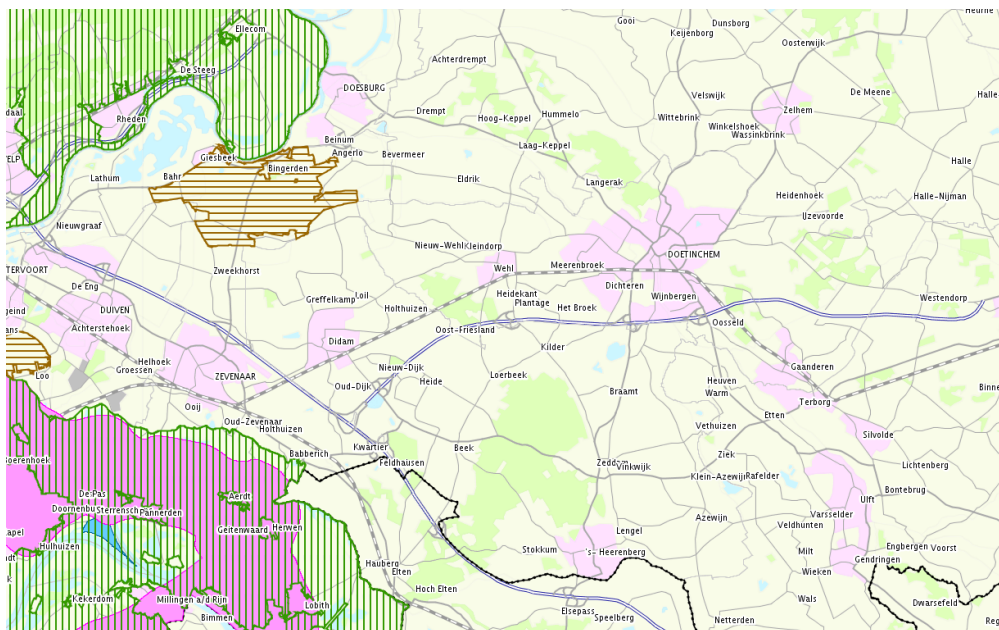
Waardevol open gebied

De waardevolle open gebieden zijn van waarde vanwege hun grootschalige openheid, omdat ze, op de randen na, over grote oppervlakten niet of nauwelijks bebouwd zijn, en omdat de historie uit het landschap af te lezen valt. Er wordt onderscheid gemaakt

Gestreefd wordt om de openheid van karakteristieke open landschapseenheden (waardevolle open gebieden) als kernkwaliteit te behouden. Dat zijn de grootste open gebieden in Gelderland of gebieden waar bebouwing ontbreekt en gaafheid en herkenbaarheid kenmerkend zijn. Openheid en ook het ontbreken van bebouwing is een kwetsbare kernkwaliteit, want ook kleine ingrepen kunnen de openheid al aantasten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de natte open gebieden en de droge open gebieden:

Grote natte open gebieden (de kommen, broeken, veenontginningen en jonge ontginningen op natte gronden) hebben een minimumomvang van ca 200ha. De begrenzing van de natte open gebieden valt min of meer samen met historisch landschappelijke grenzen (bijvoorbeeld de overgang van komontginningen naar stroomrugontginningen).

In droge open gebieden komt historisch relatief iets meer bebouwing voor. Droge open gebieden zijn minder uitgestrekt (minimaal 50 ha) en liggen in een dynamischer landschap dan de natte open gebieden. De begrenzing is gebaseerd op de openheid en op de historisch landschappelijke grenzen. De kern van de open ruimte wordt gevormd door oude akkers op zandgronden. Soms omvat de begrenzing ook randgebieden zoals: jonge ontginningen (vroeger heide, nu vaak akker) en oude ontginningen (vroeger meestal wei- of hooiland, nu akker of grasland).

Het waardevol open gebied is aangegeven met de bruine arcering en bevindt zich op de grens met Montferland.